

UDSYN 2024: INTENSIVERET GLOBAL KONKURRENCE & OPRUSTNING

Den militære trussel fra Rusland vil stige over de kommende år, selvom der på nuværende tidspunkt ikke er en trussel om et regulært militært angreb på Danmark. Det står sort på hvidt i 2024-udgaven af Forsvarets Efterretningstjenestes årlige risikovurdering. UDSYN tegner næppe overraskende et dystert billede over den sikkerhedspolitiske situation. Det gør kun årets udgave des mere relevant for RESERVENS læsere.

// Af militæranalytiker Jeanette Serritzlev, Forsvarsakademiet

*"Krigen i Ukraine er omdrejningspunktet for Ruslands konflikt med Vesten. Samtidig tager den politiske og økonomiske konkurrence mellem USA og Kina til." Sådan lyder det i hovedkonklusionen i UDSYN, der også understreger, at krigen vil definere den sikkerhedspolitiske situation i Europa også efter 2025. Sagt med andre ord: 'Fred' i Ukraine betyder ikke fred i forholdet til Rusland. Det fremgår også, at Rusland sandsynligvis vil blive mere villigt til at udfordre NATO-lande med militære midler. Det er på det grundlag, at FE vurderer, at den militære trussel fra Rusland vil stige over de kommende år. Her er det væsentligt at bemærke, at vi altså ikke alene taler om hybride trusler som sabotage og påvirkningsoperationer – to elementer i Ruslands hybridkrig, som eksplisit nævnes – men om det, der må tolkes som en konventionel militær trussel. Det er også værd at bemærke to andre detaljer i formuleringen i hovedkonklusionen: Nemlig formuleringen om, at der på **nuværende tidspunkt** ikke er en trussel om et **regulært** militært angreb på Danmark. "Nuværende tidspunkt" lyder måske uskyldigt, men prøv at fjerne det fra sætningen. Så ville der stå, at der ikke var nogen trussel om et regulært militært angreb. Det står der ikke. Kun at truslen p.t. ikke er til stede. Anden detalje er brug af "regulært". Der er p.t. ikke en trussel om et regulært militært angreb. Det afskriver ikke brug af militære midler.*

Det vurderes som meget sandsynligt, at "Rusland ikke ønsker at fremkalde en militær konflikt med et NATO-land" – altså så længe NATO er militært overlegen og står sammen. Men Rusland vil kunne udfordre NATO-lande med militære midler i form af en stadig mere risikobetonet og truende adfærd. Det ses bl.a. over for civil skibs- og luftfart og mod NATO-landes militære fly og orlogsskibe. Vurderingen er således i tråd med sidste år med en fortsat sproglig opjustering af truslen. Et konkret eksempel er omtalen af destruktive cyberangreb. I 2023 lød formuleringen i hovedkonklusionen, at "Rusland sandsynligvis forbereder sig på at kunne gennemføre destruktive cyberangreb." I 2024 lyder det, at "Ruslands større risikovillighed over for NATO-lande har øget sandsynligheden for, at Rusland vil udføre destruktive cyberangreb." Forberedelsesfasen lyder til at være ovre.

Uanset om det gælder hybride virkemidler som sabotage, påvirkning eller cyberangreb, taler UDSYN om et Rusland, der med øget risikovillighed konfronterer Vesten. FE vurderer det som mindre sandsynligt, at Rusland vil kunne iværksætte større militære operationer mod andre nabolande, så længe krigen i Ukraine fortsætter på nuværende niveau. Det fremgår dog, at "støtten fra Kina, Nordkorea og Iran gør det muligt for Rusland hurtigere at opbygge sine

konventionelle styrker til igen at udgøre en landmilitær trussel mod NATO i de baltiske lande." FE konkluderer ligeledes, at Rusland, afhængig af udviklingen i krigen i Ukraine, i løbet af to til fem år vil "kunne genopbygge en militær kapacitet, der vil kunne udgøre en troværdig militær trussel mod NATO."

Det sikkerhedspolitiske billede anno 2025 er altså præget af fortsat øget stormagtskonkurrence og konturer af nye alliancer eller blokke. I den forbindelse er det særligt forholdet mellem USA og Kina, der tegner kortet: "Uanset krigen i Ukraine vil konkurrencen mellem USA og Kina være afgørende for, hvordan internationale forhold udvikler sig. De to stormagters konkurrence om global politisk og økonomisk indflydelse vil således sætte rammerne for andre landes politiske, militære og økonomiske handlerum."

Nok så vigtigt forsøger mange lande som led i den øgede konkurrence at holde sig 'neutrale'. Dermed er alliancer ikke nødvendigvis permanente strukturer, men mere pragmatiske og foranderlige: "Relationerne mellem globale og regionale stormagter er i dag mere præget af nye og skiftende partnerskaber, end man så det under den kolde krig. Mange lande bevæger sig ind og ud af grupperingerne omkring stormagterne og ønsker ikke at vælge side."

Kinas forhold til Rusland og understøttelse af Ruslands krigsførelse i Ukraine fylder naturligvis i UDSYN, men Kinas rolle i egen ret er også øget over de sidste års vurderinger. Det gælder både i forhold til aggressive handlinger og spionage som diplomatisk og økonomisk involvering i f.eks. Mellemøsten og Afrika – og ikke mindst i den tiltagende konkurrence med USA. Kinas forberedelse af en eventuel konfrontation med Vesten og en krig om Taiwan har ikke før været skrevet så tydeligt som i år.

Samme trusselsbillede, men øget intensitet

UDSYN lægger sig i indhold og placering af emner tæt op ad 2023-udgaven. Der er således ikke nogen ændring i det samlede trusselsbillede, men en øget intensitet i truslerne på stort set alle områder.

Som led i denne tilbagevendende omtale af FE's UDSYN følger også i år en optælling

på en række nøgleord. Denne optælling giver nogle år indikatorer på ændringer i prioriterede områder. I år viser optællingen påfaldende kontinuitet i forhold til 2023-udgaven. Mange nøgleord, inklusive 'Rusland' og 'cyber', optræder mindre frekvent end sidste år, uden at det hænger sammen med mindsket prioritet i indhold eller placering. Nedgangen i frekvens er også gennemgående på tværs af nøgleordene, med 'Kina' og 'kinesisk' som undtagelse. Skal optællingen pege på noget, er det derfor en forsigtig indikation af et øget fokus på Kina.

Indbyrdes afhængige trusler

De globale dynamikker og afhængigheder betyder, at det er svært at tale om Rusland uden at tale om Kina, og det er svært at tale om Kina uden at tale om USA. Derfor er der pludselig heller ikke langt fra landkrig i Ukraine til sejlruiter i Arktis, til alliancer i Mellemøsten og økonomiske investeringer i Afrika. Det afspejler sig også i strukture-

ringen af UDSYN. Det er igen i år et stærkt kvalitetsprodukt. Men strukturen fremstår i denne læsers optik svagere end sidste år. I 2023 var der en klar inddeling i overordnet hovedområder og underliggende temaer. I år virker det til, at hovedområder og temaer er rodet sammen uden nødvendigt hensyn til indre sammenhæng.

Når netop statslige aktører er indbyrdes forbundne, og såvel cyber som spionage gælder flere aktører, burde det være afspejlet i strukturen for at understøtte læsningen. I år er der et nyt tema om spionage, som vurderes særdeles relevant at tildele en selvstændig plads. Men temaet er placeret efter punktet om Arktis, uden at det handler om Arktis. Den primære spionagetrussel stammer ikke overraskende fra Rusland og Kina, men det virker, som om temaet i virkeligheden er møntet på Kina. Så burde det være placeret der. Indholdet er tyndt. Temaet fylder to sider, hvoraf den ene er allokeret

ORDFREKVENNS/ÅR	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Arktis/-ke	50	65	57	135	144	165	91	105	115	116
Rigsfællesskab	0	4	0	0	0	1	14	0	0	0
Kongeriget	1	2	0	1	3	13	0	11	6	6
Grønland	9	15	9	12	20	29	16	16	24	10
Danmark	35	41	45	51	51	62	89	84	95	75
Rusland	207	265	271	342	339	435	343	501	495	446
russisk/-e	45	49	49	73	15	42	31	62	73	44
Kina	80	79	89	155	174	257	245	272	329	350
Kinesisk/-e	31	24	33	35	51	48	51	41	41	60
Mellemøsten	17	19	19	28	10	53	20	41	29	28
Afrika	66	56	45	31	20	64	26	60	40	31
Cyber	49	66	108	80	89	110	114	105	73	58
Påvirkning	1	5	18	26	20	12	15	33	25	18
Terror	84	102	81	76	11	83	53	75	79	75
Hybrid	1	7	5	2	0	0	0	11	34	29
Kerne- eller atomvåben							5	16	31	30

USANDSYNLIGT
<10%

MINDRE SANDSYNLIGT
10-40%

MULIGT
40-60%

SANDSYNLIGT
60-90%

MEGET SANDSYNLIGT
>90%

SÅDAN LÆSER DU FE'S SANDSYNLIGHEDSGRADER

FE bruger fastlagte udtryk for graden af sikkerhed i form af fem sandsynlighedsgrader. En sandsynlighedsgrad er udtryk for et skøn, ikke en beregnet statistisk sandsynlighed. Skønnet afhænger af, hvor godt et efterretningsmæssigt grundlag der er, og hvor komplekst emnet er.

til en simpel tretrinmodel for kinesisk rekruttering. Henset til væsentligheden og relevansen af temaet er det synd og skam, at det ikke er skrevet med samme tyngde og skarphe d som den øvrige del af UDSYN. Der er forbedringspotentiale til 2025-udgaven, hvor det forhåbentlig fortsat er et tema.

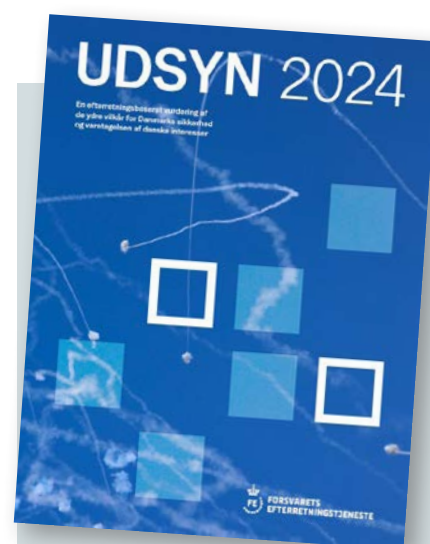
Stormagtsspil på det globale spillebræt

Opsummeret taler UDSYN 2024 om en øget stormagtskonkurrence, der udspiller sig på et globalt spillebræt, hvor ingen kan sætte sig uden for spillet. Derfor ser vi konturer af nye alliancer eller samarbejder, men også mange lande, der forsøger at positionere sig neutralt. Krigen i Ukraine har styrket Ruslands bånd til Kina, Nordkorea og Iran, men også øget Ruslands afhængighed af Kina og udstillet Rusland som den underlegne part. USA og Kina som de to store spillere globalt, og det spil foregår ikke kun i det sydkinesiske hav, men også i Arktis, hvor et presset

Rusland kan blive tvunget til at acceptere øget adgang til Kina.

USA, Kina og Rusland har indbyrdes modstridende interesser i Arktis, hvilket igen øger risikoen for konfrontation i det arktiske område. Spændinger og konflikter i Mellemøsten og Afrika øger truslen mod Europa, inklusive terrortruslen som følge af radikalisering i militante islamitiske miljøer. Tendenserne viser oprustning og en global stigning i militæru dgifter. Som FE skriver: "USA, Kina og Rusland bruger i disse år flere ressourcer på at forberede sig på at kunne udkæmpe en krig mod hinanden, end det har været tilfældet siden den kolde krig."

Alt i alt er der mange mørke skyer på himlen. UDSYN er den sikkerhedspolitiske vejrudsigt, som giver dig et grundlag for at tolke og forstå den situation, som Danmark og Danmarks forsvar skal agere i. Vores modstandere har allerede læst den. Det bør du også gøre.

UDSYN er FE's årlige bidrag til den offentlige debat om Danmarks sikkerhedspolitik. Publikationen er derfor skrevet til såvel interesserede borgere som politikere, journalister og forskere. UDSYN kan hentes på FE's hjemmeside www.fe-ddis.dk på både dansk og engelsk.